

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM
K prevenci rizikového chování dětí a mládeže
Základní škola Ústí nad Orlicí, Bratří Čapků 1332
Dle metodického pokynu MŠMT č.j. 22294/2013-1

1. Prevence rizikového chování dětí a mládeže představuje aktivity ve všech oblastech prevence:

- drogová závislost, alkoholismus a kouření
- sexuální chování
- nemoci spojené s užíváním návykových látek – AIDS, žloutenka B, C,
- kriminalita a delikvence
- virtuální drogy – televize, počítače, video (netolismus)
- patologické hráčství
- záškoláctví
- šikana, vandalismus
- intolerance – rasismus,.....

2. Východiska a základní principy preventivních opatření

Dlouhodobým cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování v jejich dalším životě. Žádný preventivní systém však nemůže mít všechna rizika pod kontrolou. Příčin, které vedou k nejrůznějším projevům rizikového chování, je mnoho. Většina z nich se vztahuje **k rodině a sociálnímu prostředí**, v němž je jedinec formován, jiné působí v rámci **celospolečenského klimatu**, zanedbatelné nejsou ani **genetické vlivy**. Značné části dětí a mládeže se z různých důvodů nedaří přiměřeně vyrovnávat s osobními problémy, sociálními požadavky, školními nároky a nejrůznějšími konflikty.

Důležitým faktorem prevence je rovněž snižování rizik a vlivů, které narušují zdravý osobní a sociální vývoj dítěte. U návykových látek a gamblerství je to také snižování dostupnosti.

Krátkodobým cílem je eliminace rizikového chování žáků v průběhu povinné školní docházky. Tomu jsou přizpůsobeny programy, kterými žáci prochází, a které na sebe navazují. Efektivita těchto aktivit se projeví nejen v množství situací, které vyžadují řešení - šikana, sebepoškozování, kyberšikana,.. viz deníček metodika prevence, ale také v klimatu třídy.

Ve škole je nezastupitelná **role učitele**, který vytváří **atmosféru důvěry a pocit bezpečí**. Žákům pomáhá vytvářet jejich **sebeúctu** a dá jim pocítit, že mu nejsou lhostejní.

V této atmosféře lze ovlivnit **postoje** žáků k těmto škodlivým vlivům a částečně utvářet jejich vztah ke zdravému životnímu stylu. Je velmi důležité vést děti k **asertivnímu chování**, díky kterému se některé situace zvládají mnohem snadněji (odmítání drog, obrana proti šikaně, zneužívání,...)

Možné **metody** vhodné k tomuto formování

- skupinová práce (začlenění do kolektivu i méně průbojných dětí, formulování a vyslovení vlastního názoru, prosazování vlastního názoru, umět přijmout názor druhých,)
- týmové a problémové úkoly, pomáhající formovat kolektiv
- besedy (otevřené i anonymní otázky, s učitelem i různými odborníky)
- diskuse (umění naslouchat, vyslovení vlastního názoru, ...)
- osobní rozhovory dítěte s vyučujícím...
- komponované pořady

- dlouhodobé projekty
- komunitní kruhy

Další důležitou součástí primární prevence je i **Školské poradenské pracoviště**. Odkazy na jednotlivé složky jsou na webu školy. (Metodik prevence, Výchovní poradci pro I. i II. stupeň, Speciální pedagog a Školní psycholog)

3. Zásady tvorby minimálního preventivního programu

- osvěta pedagogů
- zavádění etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu a jiné oblasti preventivní výchovy do výuky jednotlivých předmětů, ve kterých ji lze uplatnit
- uplatňování různých metod a forem působení na jednotlivce a skupiny dětí a mládeže zaměřených na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování
- vytváření podmínek pro smysluplné využití jejich volného času
- vytváření takových podmínek vzdělávacího procesu, při kterém nedochází k narušení osobnostního vývoje žáků
- vytváření podmínek pro zamezení sociálně patologických problémů, drogových a jiných závislostí
- průběžné sledování situace ve škole a uplatňování různých metod a forem umožňujících včasné podchycení ohrožení dětí
- spolupráce školy s rodiči žáků, školskými institucemi, ped. psych. poradnou, střediskem výchovné péče, obcí, policií a ostatními institucemi, zabývajícími se prevencí patologických jevů u dětí

Minimální preventivní program je součástí ŠVP – **S dětmi pro děti** – ve kterém je zakomponována oblast zdravého životního stylu zahrnující prevenci zneužívání návykových látek, oblast životního bezpečí a společenskovední oblast, včetně občanské, právní a etické výchovy.

Preventivní strategie ve škole musí respektovat věk a osobní zvláštnosti žáků.

4. Minimální preventivní program

1.,2. ročník - výchova ke zdravému životnímu stylu, základy etické a právní výchovy

třídní učitel - navozování příznivého psychosociálního klimatu ve škole

- včasné odhalování specifických poruch učení a chování či jiných postižení
- výchova k vhodnému využívání volného času - přiměřený denní režim
- včasné odhalení nezdravých vztahů mezi žáky

Práce školní družiny: denně 7.00 – 8.00, 10.40 – 16.30 hod

- pravidelně 1x za měsíc návštěvy plaveckého bazénu
- divadelní a filmová představení
- 2x ročně karneval
- účast na sportovních soutěžích – vybíjená, přespolní běh, ...

3. – 5. ročník - výchova ke zdravému životnímu stylu, rozvoj citového a právního vědomí, formování občanských postojů

třídní učitel - všestranný rozvoj osobnosti dítěte, zvyšování sebevědomí žáků, umění sebehodnocení, vztah k sobě – mít se rád, sebeúcta, sebeláska

- umění komunikace

- vztah k partě, ke kamarádům - co je kamarádství
- vztah ke svému tělu s nástupem dospívání
- poučení o škodlivosti kouření, požívání alkoholu a drog
- výchova k toleranci a respektu, vztahy mezi lidmi
- výběr vhodné náplně volného času

6. – 9. ročník - výchova ke zdravému životnímu stylu v jednotlivých výukových předmětech

- **výchova ke zdraví:** zaměření především na prožitkové aktivity vedoucí k utváření postoju k vlastnímu životu, převzetí zodpovědnosti za svá rozhodnutí. Náplní těchto hodin je většina témat z oblasti rizikového chování
- **osobnostně sociální výchova:** tímto předmětem prolíná program I ve mně je lídr, který vede děti k aktivnímu utváření vlastního života a zodpovědnosti za svá rozhodnutí. Hodiny vede třídní učitel. Má tak možnost pružně reagovat na vzniklé situace ve třídě, předcházet nežádoucím jevům v třídním kolektivu a formou různých metod utvářet příznivé klima ve třídě.
- **občanská výchova:** rozvoj právního vědomí žáků – trestné činy v oblasti sociálně patologických jevů, právní podstata trestných činů, globální problémy lidstva – rasismus, xenofobie, migrace sociální klima, vandalismus – jak mu předcházet, antisemitismus (příklady z historie i současnosti), fanatismus, nenávisť, šikana – příčiny a důsledky
- **výtvarná výchova:** výtvarné zpracování témat vztahujících se ke zdravému životnímu stylu, seberealizace, smysluplná náplň volného času
- **český jazyk:** slohová cvičení na témata – drogy, společnost, moje budoucnost, šikana, odvaha, rasismus, práce s literárním textem – rozbor ukázek, které v sobě obsahují problémy ve společnosti, besedy o knihách s touto tematikou,...
- **biologie:** poznání svého těla, odpovědnost za své zdraví, správná výživa,
- **chemie:** chemické složení různých drog, zneužití léků při jejich výrobě, použití chemických sloučenin při výrobě drog
- **tělesná výchova:** význam sportu při udržení dobrého zdravotního stavu, pozvednutí nálady vyplavením endorfinů při fyzické námaze, sportovní chování, pomoc slabším (nezastupitelná role vyučujícího), povzbuzování, spolupráce, sebedůvěra, správná výživa, rizika dopingů
- **zeměpis a cizí jazyk:** výchova k toleranci mezi lidmi různých ras, náboženství, kultury, vzbudit touhu po cestování
- **výpočetní technika:** správné využití počítačů při studiu i zábavě, hygiena práce s počítačem
- **hudební výchova:** význam hudby ve smysluplném využití volného času – hra na nástroj, návštěvy koncertů, hudba spojuje lidi bez ohledu na národnost
- **dějepis:** fanatismus, fašismus, antisemitismus, rasismus a jejich následky v dějinách
-

KONKRÉTNÍ AKTIVITY NA ZŠ BRŘÍ ČAPKŮ – VYUČUJÍCÍ A VYCHOVATELÉ

- 1) Vzdělávání učitelů a vychovatelů na seminářích k této problematice (aktuálně ve výroční zprávě)
- 2) Program “I ve mně je lídr” pro ped. pracovníky
- 3) Účast na poradách metodiků prevence

- 3) Práce s odbornou literaturou
- 4) Práce s časopisem „Prevence“
- 5) Na začátku školního roku porada k žákům se SPU (zvláště I. a II. stupeň)
- 6) Spolupráce s rodiči – konzultace, třídní schůzky, besedy, řešení složitých výchovných situací
- 7) Držení dozorů o přestávkách na chodbách, v šatnách a v jídelně
- 8) Práce výchovné komise – při řešení závažných problémů spolu s jejich rodiči
- 9) Spolupráce s dětským kurátorem, sociálními pracovníci
- 10) Spolupráce s Policií ČR a Městskou policií – besedy o problémovém chování, kriminalitě dětí, o práci policie a ostatních složek – hasiči, záchranáři
- 11) Spolupráce s PPP, SVP Mimoza, Dětskými diagnostickými ústavu (HK, Pardubice)
- 12) Spolupráce s dětskými psychology (práce s problémovými třídními kolektivy i jednotlivci)
- 13) Vzájemná informovanost a spolupráce mezi těmito složkami, školou a rodiči (kriminalita, vandalismus, násilné jednání)

AKTIVITY PRO DĚTI

- 1) Zapojení dětí do soutěží a olympiád – M, F, CH, BI, D ČJ
- 2) Sportovní soutěže – vybíjená, LA, volejbal, košíková, streetball, hokej, hokejbal, stolní tenis, kopaná, přespolní běhy
- 3) **Spolupráce s Policií ČR – besedy s žáky, ukázky činností**
- 4) Kulturní představení – v době vyučování i ve volném čase, návštěvy divadla
- 5) Návčik kulturních a sportovních vystoupení žáků
- 6) **Adaptační kurz pro 6. ročník**
- 7) **Dny zdravého životního stylu** – třídní akce s několikaletou tradicí pro žáky 2. stupně (1. roč. 1995)
- 8) „Čapci tvoří a sportují“ – pro všechny děti 1. stupně
- 9) **Besedy s odborníky** na téma Šikana, Dospívání, Kouření,....
Besedy dětí v SVP Mimoza
Besedy s pracovníky Linky důvěry
Práce se sociálním klimatem třídy – psychohry a pod.,
Sociogramy ve třídách, kde jsou narušené vztahy – zmapování vazeb mezi dětmi, vytipování třídní „hvězdy“ a jedinců stojících mimo kolektiv – cílená práce třídního učitele
Preventivní programy pro 6. ročník organizované PPP UO
- 10) **Komponované pořady**
- 11) Zájmové kroužky – První pomoc, sportovní hry
- 12) Poskytnutí prostor pro kroužky DDM a ostatní organizace pracující s mládeží – informatika, karate, lyžařský, tenisový a atletický oddíl,...

Aktuální akce v plánu MPP pro školní rok.